

ASTEKO GAIA

BIZI! MUGIMENDUA

Posible ez ezik, beharrezkoa da

Bizi! talde ekologistak topaketa eta koordinaketa bilkurak irailean egin zituen, Baionan. Urriaren 5ean, berriz, mugimenduaren ildoko Alternatibak Zokoa Eguna antolatu zuen, *Alternatiben herrixka* lelopean. Bizi!-ren lau kidek bestelako mundu jasangarriago batean bizi gaitzkeela kontatu digute. “Nolako bizimoldeak, halako bisaia!” azaldu dizkigute.

| MIKEL ASURMENDI |

DANI BLANCO

Xabier Harlouchet, Christian Detchart, Nicolas Goñi eta Elise Bancon-Dilet, Bizi! mugimenduko kideetako batzuk.

PLANETAKO KLIMA EGOERA LARRIARI buruzko goi-bilera izan zen Kopenhagen 2009 urtean. Bizi! mugimendua urte hartako ekainean eratu zen Baionan: 20 lagun ziren. Helburu bat hartu zuten Euskal Herriaren ikuspegitik: planetako klima egoera larriari alternatiba bat eskaintzea, baina justizia sozialaren behararekin uztartuz betiere. 300

kide dira 2014an. Bizi!-ren esperientziak hainbat talde eta ekimen-jarduera horizontal ahalbidetu ditu, ohiko hierarkiaren funtzionamenduaren kontrakarrean.

“Bizi!-k duela bost urte egin zuen lehen ekintza, sinbolikoa izan zen. Miarrizteko itsasertzeko Ama Birjinari ‘maskara eta tuboa’. jarri genizkion, arroka batean dago

Herriz herriko itzulia, 2015eko goi-bilerara heldu bidean

2015EKO EKAINAREN 5ean hasi eta irailaren 12an amaituko da Alternatibaren ekimen nagusia. Lehen urratsa iaz eman zuten, Baionan. *Tour* bat egingen dute Frantzia osoan: herrixken ekimena. 60 herritan jendearen formazioa sustatuko dute, klimaren arazoari ematen zaion politikaren alternatibak eskainiz. 2015eko abenduan Parisen izanen den Klimari Buruzko Konferentziari begira (COP21) 50 lagun ari dira antolatze lanetan.

Alternatiba Bizi!-ren sorreran dago. Kopenhageko nazioarteko goi-bileraren kariatara, 2009an Bizi!-ren ekintzek zentzu handia hartu zuten Ipar Euskal Herrian. Hemen ere, gasen berotegi-efektuaren parte handia sortzen dela ikusi zuten, lurraldearen beraren desorekaren eraginez sortu ere, hirigune eta landa arteko isolamendua tarteko, autoekiko dependentzia handia da. Efektu kaskar horiek bertan ere badirela ohartu ziren.

Ordura arte klimaren inguruan nazioartean indartu zen ekimena ahultzen hasi zen, baita desesperantza gisako bat zabaldu ere, Kopenhagen agintariek neurriak hartuko zituztela espero baitzen. Eta orainokoa ez dituzte soluziobide eraginkorrak mahaigainera-

tu. Nazioartean mugimendua ahulduz joan zen, alabaina, Bizi!-k bere ildoan jarraitu zuen, baita handitu eta zabaldu ere. Dena den, klimaren inguruko sare soziala ez da guztiz desegin Frantzian, justizia sozialaren aldeko ekimenekin uztartua baitago. Bizi!-k beti atxiki ditu harremanak nazioartean. Europako hego-ko eta iparreko mugimenduekin harremana atxiki du. Les amis de la terre edo ATTACen lagunak ekimenera hurbiltzea lortu dute. Estatuko mugen inguruko beste herrietan ere izanen da herrixken ekimena. Adibidez, Donostia itzuliaren ibilbidean dago. Ondoren, 2015eko urriaren 24an, Zokoa Egunaren antzekoa egin nahi dute Bilbon. Bizi!-ren ideiak kontuan hartu dituzte han-hemenka. 12.000 lagun behar dira eta horiek biltzeko gai direla erakusten ari dira.

Europako agintariek erabaki garrantzitsuak hartu behar dituzte COP21ean. Frantziako Gobernuaren egitasmoak goi-bilera horretan trenkatuko dira. Alternatibak erakundeetan eragin nahi du. Erakundeetako arduradunek haien proposamenak aintzat hartzea nahi dute. Bizi!-k hainbat bidetan garatu du ekimena dagoeneko, baita tokiko herriko etxeetan ere. “Bizi!-ren ereduari atxiki!” leloa errotuta dago Ipar Euskal Herrian.

estatua. Jende askori parodia zozoa iruditu zitzaion, alarmista”, dioskute solaskideek. Alta bada, bost urte iragan ondoren, Estatuko instituzioek milaka euro gastatu behar izan dute Hendaia, Baiona edota Miarritzeko itsasbazterrean. Itsas ekaitzek egundaino egin ez zituzten desmasiak ezagutu ditugu: “Anormaltasun hori normaltasun bilakatzeko ari da, klimatologia aldatuaren eraginez”. Miarritzeko itsasertzeko udal igerilekua urpean geratu zen. Baionako Herriko Etxeak ibaietako zubien zuta-beak berregin behar izan ditu, Hendaia-koak itsas bulebarra berritu...

Uholdeak frekuentzia eta gradu handiagokoak bilakatu dira, gero eta sarriago gertatzen dira. Herriko etxeetako diruzaintzak ezin die aurre egin gastuei. Aurrekontuak ezin dira egun batetik bestera inprobisatu. Gertakari kontrolaezin horiek lehen ikusten ez genituen beste kontzeptuak azaleratu dituzte. “Beste mundu bat posible da!” eslogan xarmagarriak beste kontzeptu bat ekarri du: “Posible ez ezik beharrezkoa da”. Munduak eta planetak oro har, eutsi ezinezko egoera bizi du. Egoerari aurrea hartu behar zaio, baina nola?: “Prebenituz, alde aurretik ekinez. Kalteen

ondorioak gutxieteko erabili ditugun hitz eta ohitura txarrak aldatu behar ditugu”. Bizi!-ko kideek orain bost urte aurrekusten zutena bizitzen ari gara orain. Jendea ohartu da klima egoera larriaren ondorioak larrutan pairatu ez ezik, dirutan ere pagatu behar dituela. Adibidez, Bizi!-ren eskutiko Alternatiba ekimenaren bidez beste mundu hori

gingarria izateaz gain erakargarria dela ikusten ari gara. “Ez da kobazuloetara itzultzea ere”, iragan berrian inork erran zuen bezala.

Pedagogia landu beharra

Kontua ez da iraganera itzultzea, eguneroko bizitza beste molde batez antolatzea baizik. Gure bitartekoen erabilpena lehenestea, jendeen ideien truketza, bakoitzak berea atxiki,

baina onurak partekatzea. Adibiderako, ingurumari ekologikoa atxikitzen badugu eta denboraren erabilpena ongi taxutu, gure onurak handitu ditzakegu. Hamaika bide urratu dira orain arte, baina denak antzu samarrak. Berriak saiatzea beharrezkoa da.

Adibideak adibide, Bizi!-ren filosofia hone-lu ulertu dugu guk. Elise Bancon-Dilet da mintzo: “Inork pentsatzen badu 2008an zabaldu zen krisiak lagundu duela bide berriak urra-

Uholdeak frekuentzia eta gradu handiagokoak bilakatu dira, eta gero eta sarriago gertatzen dira. Herriko etxeetako aurrekontuek ezin die aurre egin itsasertzean izandako desmasien gastuei

BIZI! MUGIMENDUA

BIZI!-K UTZIAK

Antolatzaileek 1.000 pertsona hurbiltzea espero zuten eta 3.000 inguru hurbildu ziren Zokoa Egunera.

tzen, tronpatzen da. Krisi inportanteena ekonomikoa dela ukatu gabe, krisiak krisi, guk beste mundu alaiagoa proposatzen dugu. Posible da zoriontsuagoa izatea diru gutxiagorekin biziz”. Areago, jendeak hartu behar duen bide horren nahia sentitu behar du. Beharra besterik ez badauka, ez da nahikoa.

Christian Detcharterenak dira hitzok:

“Alaba baten aita naiz. Bizi!kide bilakatu da berriki. Zaila eta eneagarria zait alabari beti esatea ‘mundua gaizki doa, ez dago etorkizunik’. Gurasoak mundua aldarazteko lanean aritzeak munduaren antolatzeke beste ikuspegia eskaini diezaieke seme-alabei. “Gure etxean alabak ikusten du ez garela geldirik, beharrak eta nahiak pusaturik, geuk hartzen dugula etorkizuna gure esku”.

Pedagogia landu behar da. “Beharra, nahia eta plazera”. Bizi!-ko kideek hitz horiek lehenesten dituzte. Zokoa Egunean –Alternatiben herrixken ekimenean– termometro handi bat ezarri zuten, planetako tenperatura goiti doala agerian, mundua barnebiltzen duen geruza berotzen ari dela erakutsiz.

“Prebenituz, aldez aurretik ekinez. Kalteen ondorioak gutxiesteko izan ditugun ohitura txarrak aldatu beharko ditugu”, esan digute Bizi!-ko ekologistok

Katastrofismoa amiñia erabili dute nolabait: “Bai, baina zer pentsatuko dute gure haurrek?”, erran genion gure buruari. Haatik, hori eszenaratzeko *Kadiren jokoa* erabili zuten. Kadira kopurua gutxitu ahala, termometroaren tenperatura igotzen zen eta kadira bakoitza areago berotzen. Azken jokalaria esertzeko kadira izan bazuen, baina ezin izan zuen eseri. Musikak lagunduriko joko pedagogiko irrigarri horretan haurrak kontent jolastu ziren: “Gurasook seme-alabei erakutsi diegu dena ez dela xahu, ez dela galdua. Kadirak erre ditugu zerbaiten aldatzeko, joko horiek molde bizian eta bizitzen lantzen ditugu”.

Jendartearen gehiengoak beste modu batez pentsatu ez ezik, bestela jokatu eta jardun izan du orain arte. Bizi!-n ari diren ingurukoek horrela adierazten zieten mugimenduaren hastapean: “Bo, bo, bo, ez da hainbeste! Teknologia dena edo ia dena konponduko du. Izan gaitezen errealistak! Alabaina, anitzek ikuspegia aldatu dute. Eta guri ere beste ikuspegiz so egiten digute”, dio Christian Detchartek.

www.bertsozale.eus/xilaba

Aiziritze
Herriko gelan
Azaroaren 2an, 17:00etan

SILABAZ XILABA 2014
bertsulari xapelketa
xiberoa • lapurdi • baxenabarre

bertsularien lagunak

argia

Aitor Servier	Egoitz Zelaia	Eneritz Zabaleta
Maddi Sarasua	Patxi Iriart	Ramuntxo Christy

Bizi!-k hezkuntza hobetu beharra aldarrikatu du, helduen eta haurren arteko komunikazioa hobetu daitekeela erakutsiz.

Xabier Harlouchetek honela irudikatu du munduaren egungo egoera: “Orain arteko ustea ‘mundua pastela da eta hobeki behar dugu partekatu’ izan da. Ustea eta leloa ere bada batzuek. Haatik, iritsi da ordua pastelaren errezeta aldatzeko, pastela pozoitsu baitago. Orain arte, afera partekatze kontua zelakoan geunden edo zegoen jendartearen parte handiena, baina pastela gero eta handiago da, eta pozoitsua da”.

Bizi!-ren nahia planetako klima egoera larriaren aitzinean alternatiba bat eskaintzea da, baina hori ez da gauzagarria baldin eta justizia soziala gauzatzen ez bada. Nicolas Goñiren gogoetak baliagarriak zaizkigu xede horiek ulertze bidean: “Guk diruaren jabetzaren desberdintasunak azpimarratzen ditugu, baita salatu ere. Baina krisialdi hau ez da banku batzuen porrotaren ondorioa, edota kredituaren krisia, baizik eta diru transferentzia egin delako diru gutxi dutenen eskuetatik askoz gehiago zuten eta dutenen eskuetara edo kutxetara”. Hori salatzeko, Bizi!-k ekintza berezia egin zuen Baionako auto kontzesionario baten aitzinean. Izan

Kontsumoaren ondorioz frustrazioa hedatzen doa, kontsumoak elikatzen baitu frustrazioa

ere, 2012an, Ferrari auto ekoizleak bere historiako irabazi handiena egin zueneko txostena ezagutarazi zen. Peugeot eta Renault enpresek historiako krisi handiena pairatzen zutelako txostenak: “Hots, aberatsek erosteko ahalmen gehiago dute krisia leher-tu zenean baino. Jende xeheok, gehienok, diru gutxi dugunok, galdu dugu erosteko ahalmena”.

Bizi!-k dioenez, krisia ez da soilik energetikoa, krisia soziala da, jendarte ereduaren krisia. Ezberdintasunek eragin izugarriak dituzte sozialki, eta ondorioz, aldi berean eta estrukturalki, ekologikoki ere bai. Mugimenduak bi gaiak uztatzen ditu eta horiei konponbideak ematen saiatzen dira bere kideak: “Diagnosis horrela ulertuz gero, agian planeta biziberritzeko errezetak lortuko ditugu. Alternatiba ekimenak hori bilatzen du”.

Alternatiba Zokoa Egunean

Zokoa Eguna urriaren 5ean plazaratu zen, Herrixka ekimenen barnean. Krisi sozialari eta ekologikoari aurre egitea eta bestelako mundu bat posible dela bertatik bertara era-

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak 2003an abiarazitako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Orentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzari esker urterik urte osatuz doa ZIO bilduma.

Zientziara hurbiltzeko liburu erakargarri eta erabilgarriak eskainiz, euskara eta jakintza uztarturik jartzen dira edonoren esku.

BIZI! MUGIMENDUA

kutsi zuten, adibide bizien bitartez ezagutzera eman ere: Kontsumoa, Zero Zabor, Errepedeari alternatiba eta Hirigintza osatzen dituzten taldeen ardurapean. Bizi!-k sustatzen dituen gaietako batzuk baino ez dira, hau da, alternatibak landuak dira, udalerrien eguneroko bizitzan garatuak.

Antolatzaileek 1.000 pertsona hurbiltzea igurikatzen zuten eta 3.000 inguru bildu zen. Gaien edukiarekiko jakin-nahi bizia izan zen bisitarien aldetik, jendea ez zen bakarrik festa egitera hurbildu. Mintzalekuak bete ziren. Arazo diren hainbat gairi buruzko alternatibak jaso zituzten mintzaldien bidez. Ekimen praktikoak landu ziren esparru guztietan. Publiko anitza egon zen. Ez soilik betiko “konbentzituak”, ohituraz eta atxikimenduz hurbildu ohi direnak. Kutsu militante-ekologistarik gabeko jende asko agertu zen interesatu, galdezka. Helduak eta haurrak, tokiko jendea eta kanpokoak.

Nicolas Goñik kontatu digunez –Alternatibako arduradun nagusietako bat–, gai guztiak landu ezinean, Hego Lapurdiko errealitateari egokitu zituzten gaiak, bost esparru tematikotan. 1) Klima eta itsas ingurumena –klima da Alternatibaren gai komuna–. Itsas bazterreko problematika ikusi eta agertarazi zuten: hala nola, gure bizimoldearen ondorioz areagotuko diren eragin eta efektu ezkorrak. Gaur egungo ekaitzen ondorioak are larriagoak izanen dira etorkizunean. Klima aldaketak segitzen badu, gure itsasertzaren egoera larria kontrolaezin bihurtu daiteke. 2) Hego Lapurdi egituratzen duten beste bi elementuak garraioak eta hirigintza/etxebizitza dira. Hirigintza gero eta hedatuago denez, energia asko erretzen dute tokikoek, bai etxeak

eraikitzeke bai mantentzeko. Urbanismo eredu horrek autoaren menpekotasun izugarria sorrarazi du, autoen jabe kopurua gero eta handiagoa da. Auzune gehiago sortzen ari dira, jendea bakanduz eta hauen harremanak gutxituz.

Pertsonen arteko harreman gutxitzeak beste ondorio bat ekarri du: kontsumoa handitzea. Jendearen arteko harremanak sarriagoak direnean, ongizatearen jendartea hobetzen da. Harremanek jendeak elkarri materialak modu informalean mailegatzea edo trukitzea errazten dute. Urbanismo barreiatu horretan harremanak desagertzen joan dira. Alternatibak garraioa antolatzeko eta etxeguneak eraikitzeke beste eredu bat proposatu du. 3) Beste esparru batzuk modu orokorrean landu zituzten: kontsumoa haurren munduari lotua. Ara-

zoen alternatiba belaunaldi berriei lotuta ikusten dute, egunero landu beharreko gaia da. Alternatibak haurrekiko harremanetan eta jolasguneetan molde bereziak landu daitezkeela erakutsi du: jolas komunak sustatuz, elkarrekin zerbait egiten, jokoak landuz, egurrezko jostailuak erabiliz, ez tableten edo smartphonen bitartez soilik. Hain zuzen ere, pantailarik gabeko iniziatibak landu dituzte, eta ez bakarrik haurrei begira, baita helduei begira ere. Erakutsi dute badagoela ongi bizitzea pantailari itsatsirik egon gabe. Hezkuntza hobetu daitekeela erakutsiz. Hitz bitan: jendearen arteko harremana hobetzeko eta frustraziorik ez sortzeko. Kontsumoaren ondorioz frustrazioa hedatzen baitoa, kontsumoak elikatzen baitu frustrazioa. ■

Pertsonen arteko harreman gutxitzeak beste ondorio bat ekarri du: kontsumoa handitzea. Jendearen arteko harremanak sarriagoak direnean, ongizatearen jendartea hobetzen da

AQUARIUM

Carlos Blasco de Imaz Plaza, 1 • 20003 Donostia (Gipuzkoa) • Tel: 943 44 00 99
aquariumss@aquariumss.com • www.aquariumss.com

